ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

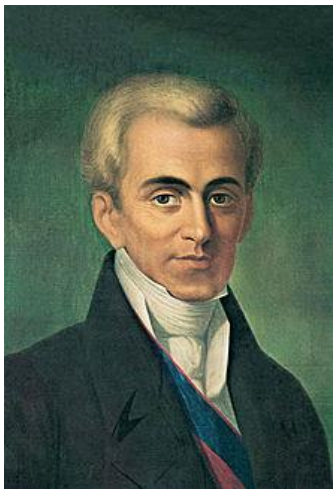

Ο Κόμης[α] **Ιωάννης Καποδίστριας**, (10 Φεβρουαρίου 1776 – Ναύπλιο, 27 Σεπτεμβρίου1831) ήταν Έλληνας διπλωμάτης και πολιτικός. Διετέλεσε υπουργός εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και αργότερα πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας κατά τη μεταβατική περίοδο και ενώ τελούσε υπό την προστασία των Μεγάλων Δυνάμεων.

Καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια με πολιτική παράδοση, γι' αυτό και αναμείχθηκε με την πολιτική ήδη από το 1803 οπότε και διορίστηκε γραμματέας της επικράτειας της Ιονίου Πολιτείας. Με την κατάληψη των Επτανήσων από τους Γάλλους αποσύρθηκε και εντάχθηκε στη ρωσική διπλωματική υπηρεσία. Εκεί ανέλαβε σημαντικές θέσεις καταφέρνοντας να αναδειχθεί σε υπουργό εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας από το 1815 έως το 1822, οπότε και υποχρεώθηκε σε παραίτηση λόγω της επανάστασης του 1821. Στις 14 Απριλίου 1827 η Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνας τον επέλεξε πρώτο κυβερνήτη της Ελλάδας, θέση από την οποία ήρθε σε τριβή με τους τοπικούς αξιωματούχους με αποτέλεσμα τη δολοφονία του στις 27 Σεπτεμβρίου 1831 στο Ναύπλιο από τον αδελφό και τον γιο του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, σε αντίποινα της φυλάκισης του τελευταίου. Ως κυβερνήτης της Ελλάδας προώθησε σημαντικές μεταρρυθμίσεις για την ανόρθωση της κρατικής μηχανής, καθώς και για τη θέσπιση του νομικού πλαισίου της πολιτείας, απαραίτητου για την εγκαθίδρυση της τάξης. Επίσης, αναδιοργάνωσε τις ένοπλες δυνάμεις υπό ενιαία διοίκηση.

Πρώιμα χρόνια

Ο Ιωάννης Καποδίστριας σε νεαρή ηλικία

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα στις 10 Φεβρουαρίου του 1776 και ήταν το έκτο παιδί[β] του Αντωνίου - Μαρία Καποδίστρια, δικηγόρου στο επάγγελμα, και της Διαμαντίνας Γονέμη, κόρης αριστοκρατικής οικογένειας με καταγωγή από την Κύπρο.[3] Καταγόταν από παλιά κερκυραϊκή οικογένεια και συγκεκριμένα από τους Καποδίστρια της συνοικίας των τειχών. Η καταγωγή των Καποδίστρια ήταν από το ακρωτήριο Ίστρια της Αδριατικής , ενώ κατ' άλλους από τη Βενετία. Το αρχικό της όνομα ήταν Βιττόρι, ενώ πρώτος ονομάστηκε Καποδίστριας ο Βίκτωρ Βιττόρι που κατέφυγε το 1373 στην Κέρκυρα για πολιτικούς λόγους. Το 1477 η οικογένεια αναφέρεται στην Χρυσή Βίβλο των ευγενών της νήσου, ως καθολική.[4] Όλοι οι απόγονοι του Νικολάου και Αντωνίου Καποδίστρια είχαν το δικαίωμα να φέρουν τον τίτλο του *κόμη*, τίτλος που τους είχε απονείμει ο Κάρολος Εμμανουήλ Β΄, δούκας της Σαβοΐας και βασιλιάς της Κύπρου, το 1689.[γ] Η αναγνώριση του τίτλου από τη Δημοκρατία της Βενετίας πραγματοποιήθηκε μόλις την 1η Ιουλίου 1796. Η οικογένεια Γονέμη ήταν γραμμένη στη Χρυσή Βίβλο από το 1606. Ανάδοχός του ήταν ο Κώστας Αδάμης.

Φοίτησε στο μοναστήρι της Αγίας Ιουστίνης, όπου έμαθε Λατινικά, Ιταλικά και Γαλλικά και στη συνέχεια εγκαταστάθηκε στη Βενετία. Την περίοδο 1795–1797 σπούδασε Ιατρική στο πανεπιστήμιο της Πάντοβα[5] και μετά το πέρας των σπουδών του επέστρεψε αμέσως στην Κέρκυρα όπου άσκησε το ιατρικό επάγγελμα αφιλοκερδώς. Στο ίδιο πανεπιστήμιο σπούδασε επίσης Νομική και Φιλοσοφία. Στις 12 Απριλίου 1799 διορίστηκε από τον ναύαρχο Καντίρ διευθυντής του οθωμανικού νοσοκομείου.[6]

Ο Καποδίστριας και η Επανάσταση

Ο Καποδίστριας ανήκε, τουλάχιστον τυπικά και επισήμως, σ' εκείνους που πίστευαν ότι δεν είχε έρθει ακόμη η ώρα, δεν είχαν ωριμάσει δηλαδή οι συνθήκες, για την απελευθέρωση των Ελλήνων. Όπως αφηγείται ο ίδιος, το 1818 οι Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος και Πανταζόγλου «προσεπάθησαν να μοι αποδείξουν ότι η διατήρησις της μετά των Τούρκων ειρήνης ήτο αδύνατος, και ότι, ως Έλληνες, ήσαν ανυπόμονοι να μάθουν ότι τα Ρωσσικά στρατεύματα ήσαν έτοιμα να διαβούν τον Προύθον». Η απάντησή του ήταν ότι από την ημέρα της ελευθερίας «η κοινή ημών πατρίς ευρίσκεται ακόμη μακράν». Η άρνησή του προς τον Γαλάτη ν' αναλάβει την αρχή της Φιλικής Εταιρείας μπορεί ν' αποδοθεί στο ότι το άτομο εκείνο δεν του ενέπνευσε καμιάν εμπιστοσύνη και στο υπόμνημά του ο ίδιος χαρακτηρίζει τον Γαλάτη "τυχοδιώκτη". Αλλά και προς τον Ξάνθο η ίδια άρνηση και τα ίδια περίπου λόγια : ν' αποτραπούν «διά παντός τρόπου οι Έλληνες από των ολεθρίων τούτων βουλευμάτων». Προσπάθησε τέλος να συγκρατήσει τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, λέγοντάς του τη γνώμη του για τους Εταιριστές : «ωθούν την Ελλάδα προς τον όλεθρον … ελεεινοί … αφαιρούντες νυν το χρήμα των αφελών ψυχών … προφυλαχθήτε από τοιούτους άνδρας». Κι όταν ο Υψηλάντης προχώρησε στην κήρυξη της Επανάστασης, ο Καποδίστριας τον κατηγόρησε ότι με τις «ανόητες προκηρύξεις του» ενίσχυε τις κατηγορίες περί ιακωβινισμού που εκτοξεύονταν από Μέτερνιχ και άλλους. Βέβαια, όταν πια δεν υπήρχε δρόμος επιστροφής, «ηγωνίσθη εκ παντός τρόπου να πείση τον αυτοκράτορα *[Αλέξανδρο]* εις άμεσον πολεμικήν παρέμβασιν».

Η δολοφονία του Καποδίστρια

Το πρωί της 27 Σεπτεμβρίου 1831, ο Καποδίστριας ετοιμάστηκε να πάει στην εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα. Ήταν περίπου 5:30 το πρωί. Ο αδελφός του Αυγουστίνος λέγοντάς του ότι είδε κάποιο φοβερό όνειρο, προσπάθησε να τον αποτρέψει. Ο Κυβερνήτης γέλασε και έφυγε για την εκκλησία. Στον δρόμο του επιτέθηκε ένα μαύρο σκυλί, που πρόλαβε κι έσκισε την ρεντιγκότα (είδος ανδρικού πανωφοριού , σακάκι ιππασίας) του. Επέστρεψε στο σπίτι του, άλλαξε ρεντιγκότα και έφυγε ξανά για την εκκλησία. Μια βουβή γριά ζητιάνα, με άναρθρες κραυγές, προσπάθησε να τον σταματήσει. Μάταια όμως... Ο Καποδίστριας συνέχισε, αφού της έδωσε μερικά νομίσματα, να βαδίζει προς το ραντεβού του με τη μοίρα. Τον συνόδευαν οι σωματοφύλακές του, Γιώργος Κοζώνης, Κρητικός, που είχε χάσει το δεξί του χέρι στο Νεόκαστρο το 1825, και ο στρατιώτης Δημήτριος Λεωνίδας, από την Τρίπολη.

Την ίδια ώρα, οι Μαυρομιχαλαίοι, που το προηγούμενο βράδυ ετοίμαζαν κάθε λεπτομέρεια του σχεδίου τους, μαζί με τους Λόντο και Καλαμογδάρτη, ξεκινούσαν με δυο παλικάρια τους και δυο πολιτοφύλακες, τον Ανδρέα Γεωργίου και τον Γιάννη Καραγιάννη [που είχαν οριστεί να τους παρακολουθούν, αλλά έγιναν όργανά τους] , για τον Άγιο Σπυρίδωνα
Μόλις τους είδε στην είσοδο της εκκλησίας, ο Καποδίστριας κοντοστάθηκε και σκέφτηκε να φύγει. Προχώρησε όμως προς το μέρος τους και τους χαιρέτησε με ένα νεύμα. Τότε, ο Κωνσταντής άρπαξε τον Κυβερνήτη και τον πυροβόλησε πίσω από το αφτί, ενώ ο Γιώργης τον μαχαίρωσε δύο φορές κάτω από την κοιλιά. Και ο Καραγιάννης πυροβόλησε κατά του Καποδίστρια, ωστόσο αστόχησε. Ο Καποδίστριας πέθανε ακαριαία. Ο Κωνσταντής καταδιώχθηκε κι αφού τραυματίστηκε από τον Κοζώνη και τον Φωτομάρα, πέθανε μερικές ώρες αργότερα. Ο Γιώργης κατέφυγε στη γαλλική πρεσβεία. Υπάρχει η άποψη ότι οι Μαυρομιχαλαίοι ενήργησαν σαν όργανα των Αγγλογάλλων, οι οποίοι είχαν υποσχεθεί ότι θα τους φυγαδεύσουν. Ο κόσμος συγκεντρώθηκε έξω από την πρεσβεία και απειλούσε ότι θα την κάψει. Ο Γάλλος πρέσβης Ρουάν κι ο Άγγλος αντιπρεσβευτής Ντόκινς διαμαρτυρήθηκαν στον Πορτογάλο φιλέλληνα Αλμέιδα, φρούραρχο του Ναυπλίου, ο οποίος τους ζήτησε επιτακτικά να παραδώσουν τον Γιώργη (ή Μπεϊζαντέ θυμίζουμε) Μαυρομιχάλη, για να παραπεμφθεί σε δίκη. Πραγματικά, ο Γιώργης παραδόθηκε και φυλακίστηκε αρχικά στο Ιτς Καλέ και αργότερα στο Παλαμήδι.
Στις 7 Οκτωβρίου 1831, έγινε η δίκη του Μαυρομιχάλη και των δύο πολιτοφυλάκων Γεωργίου και Καραγιάννη. Ο Γιώργης Μαυρομιχάλης, που είχε συνήγορο υπεράσπισης τον Σκωτσέζο φιλέλληνα Μάσον, και ο

Γιάννης Καραγιάννης καταδικάστηκαν σε θάνατο και ο Ανδρέας Γεωργίου σε φυλάκιση δέκα ετών.

Ο Μαυρομιχάλης εκτελέστηκε στις 10 Οκτωβρίου, ενώ η εκτέλεση του Καραγιάννη αναβλήθηκε, καθώς υποσχέθηκε ότι θα μαρτυρήσει κι άλλους ενόχους. Αργότερα, στους δύο πολιτοφύλακες δόθηκε αμνηστία και αφέθηκαν ελεύθεροι.